

Ahja valla, Laheda valla, Mooste valla, Põlva valla ja Vastse-Kuuste valla ühinemislepingu avaliku väljapaneku käigus laekunud ettepanekute ja vastuväidete läbivaatamise tulemuse öiend

Jrk nr	Ettepaneku/vastuväite esitaja (KOV)	Esitamise kuupäev	Ettepaneku/vastuväite sisu	Läbivaatamise tulemus
1.	Roomet Rattus (Põlva vald)	10.11.2016	Ettepanek täiendada ühinemislepingu alalõiku "8.4. Külaliikumine ja koostöö kodanikeühendustega" täiendava punktiga alljärgnevalt: "Säilitatakse liituvate omavalitsuste territooriumil asuvad külakeskused (seltsitoad) ja toetatakse nende tegevust".	Ettepanekuga arvestatakse. Ühinemislepingu punkti 8.4. täiendatakse punktiga 8.4.6. järgmises sõnastuses: "8.4.6. Säilitatakse ühinevate omavalitsusüksuste territooriumitel asuvad külakeskused ja seltsitoad ning toetatakse nende tegevust."
2.	Piia Roost, Malle Kivi, Airi Tintso, Kristina Tobreluts, Alar Alapert, Kaisa Kangro (Laheda vald)	21.11.2016	Ettepanek ühinemislepingu punkt 9.3 asendada järgmise sõnastusega: "Kui teenistuja senine ametikoht Valla uue ametiasutuse koosseisus koondatakse, makstakse teenistujale teenistusest vabastamisel seaduses sätestatud tingimustel koondamishüvitis ning täiendav hüvitis kolme kuupalga ulatuses."	Ettepanekuga arvestatakse. Ühinemislepingu punkt 9.3. muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: "9.3. Kui teenistuja senine ametikoht Valla uue ametiasutuse koosseisus koondatakse, makstakse teenistujale teenistusest vabastamisel seaduses sätestatud tingimustel koondamishüvitis ning preemia kolme kuu põhipalga ulatuses."
3.	Urmas Kolina, Terje Lihtsa, Karin Paats, Kersti Rammo, Liia Sulg, Kai Tagel (Vastse-Kuuste vald)	22.11.2016	Teeme ettepaneku ühinemislepingu punkti 9.3 muutmiseks ja kehtestamiseks järgmises sõnastuses: "9.3. Kui teenistuja senine ametikoht Valla uue ametiasutuse koosseisus koondatakse, makstakse teenistujale teenistusest vabastamisel seaduses sätestatud tingimustel koondamishüvitis ning täiendav hüvitis kolme kuupalga ulatuses."	Ettepanekuga arvestatakse. Ühinemislepingu punkt 9.3. muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: "9.3. Kui teenistuja senine ametikoht Valla uue ametiasutuse koosseisus koondatakse, makstakse teenistujale teenistusest vabastamisel seaduses sätestatud tingimustel koondamishüvitis ning preemia kolme kuu põhipalga ulatuses."

Jrk nr	Ettepaneku/vastuväite esitaja (KOV)	Esitamise kuupäev	Ettepaneku/vastuväite sisu	Läbivaatamise tulemus
4.	MTÜ valla- ja linnasekretärid	22.11.2016	Teeme ettepaneku täiendada Lepingut punktiga 9.5. alljärgnevas sõnastuses: "9.5. Kui vallasekretäri senine ametikoht Valla uue ametiasutuse koosseisus koondatakse, makstakse vallasekretärile teenistusest vabastamisel seaduses sätestatud tingimustel koondamishüvitis ning täiendav hüvitis kuue kuu põhipalga ulatuses."	Ettepanekuga arvestatakse. Ühinemislepingu punkti 9. täiendatakse punktiga 9.5. järgmises sõnastuses: "9.5. Kui vallasekretäri senine ametikoht Valla uue ametiasutuse koosseisus koondatakse, makstakse vallasekretärile teenistusest vabastamisel seaduses sätestatud tingimustel koondamishüvitis ning preemia kuue kuu põhipalga ulatuses."
5.	Erki Rüütli, Põlva valla Aarna küla külavanem (Põlva vald)	23.11.2016	Külavanemana mulle antud volituste alusel teen Aarna küla elanike nimel ettepaneku lisada 2017 investeringute loetellu "Jätkata kergliiklustee rajamist Aarna suunal (Aarna oruni, Põlva valla piirini, Põlva-Saverna tee km 2,282-8,879)."	Ettepanekut ei arvestata. Ühinemisläbirääkimiste käigus on kokku lepitud, et ühinemislepingu lisa 3 "Prioriteetsete investeringute loetelu" koostatakse ühinevate omavalitsusüksuste eelarvestrateegiate alusel ning investeringuobjektidest, mille maksumus on üle 50 000 euro. Ettepanekus esitatud objekt ei ole Põlva valla eelarvestrateegias kajastatud, mistõttu ei ole võimalik seda lisada prioriteetsete investeringute loetelusse.
6.	Sirje Tobrluts (Laheda vald)	23.11.2016	Ettepanek on ühinemislepingu punkt 6.6. asendada järgmise sõnastusega: "Volikogu koosseisus on 27 liiget, kes valitakse ühes valimisringkonnas, mis moodustatakse ühinevate omavalitsuste territooriumide põhiselt."	Ettepanekuga arvestatakse. Ühinemislepingu punkt 6.6. muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: "6.6. Volikogu koosseisus on 27 liiget, kes valitakse ühes valimisringkonnas, mis moodustatakse ühinevate omavalitsuste territooriumide põhiselt."
7.	Ülo Needo (Mooste vald)	23.11.2016	Ettepanek on ühinemislepingu punkt 6.6 asendada järgmise sõnastusega: Volikogu koosseis on 27 liiget, kes valitakse ühes valimisringkonnas, mis moodustatakse ühinevate omavalitsuste territooriumide põhiselt.	Ettepanekuga arvestatakse. Ühinemislepingu punkt 6.6. muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: "6.6. Volikogu koosseisus on 27 liiget, kes valitakse ühes valimisringkonnas, mis moodustatakse ühinevate omavalitsuste territooriumide põhiselt."

Jrk nr	Ettepaneku/vastuväite esitaja (KOV)	Esitamise kuupäev	Ettepaneku/vastuväite sisu	Läbivaatamise tulemus
8.	Alar Oppar (Põlva vald)	23.11.2016	8.1. Punkt 6.6. asendada järgmise sõnastusega: "Volikogu koosseisus on 25 liiget. Volikogu valitakse kahes valimisringkonnas. Üks valimisringkond moodustatakse kuni 26. oktoobrini 2013. aastal tegutsenud Põlva linna haldusterritooriumil ja teine ühiselt Ahja valla, Laheda valla, Mooste valla, Vastse-Kuuste valla ja kuni 26. oktoobrini 2013. aastal tegutsenud Põlva valla haldusterritooriumitel."	Ettepanekut ei arvestata. Ettepanek on vastuolus kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seadusega (KOVVS). Valimisringkondi ei saa moodustada kohaldades üheaegselt KOVVS § 8 lõike 2 punkti 2 ning KOVVS § 8 lõike 2 punkti 21.
			8.2. Punkti 12.4. (Lepingu muutmiseks pärast haldusterritoriaalse korralduse muudatuse jõustumist on vajalik volikogu koosseisu vähemalt kahekolmandikuline häälteenamus.) täiendada järgmise lausega: "Erandina on Lepingu punkti 6.6. muutmiseks vajalik volikogu koosseisu vähemalt üheksakümnendikuline häälteenamus."	Ettepanekut ei arvestata. Ühinevad omavalitsusüksused on seisukohal, et seadusandja poolt kehtestatud häälteenamuse nõude suurendamine üheksakümnendikulise häälteenamuse nõudele ei ole vajalik.

Jrk nr	Ettepaneku/vastuväite esitaja (KOV)	Esitamise kuupäev	Ettepaneku/vastuväite sisu	Läbivaatamise tulemus
			<p>8.3. Sellest tulenevalt teen ettepaneku, et iga ühineva omavalitsuse volikogu otsustaks iseseisvalt, millises ulatuses on nad nõus võõrandama oma elanike esindusõigusi ühinemise teel moodustuvale Põlva vallale valimisringkondade küsimuses. Käesoleval juhul tuleks seega läbi hääletada kahe valimisringkonna moodustamise ettepanek eelpool viidatud kujul alternatiivina ühinemislepingus olevale ettepanekule. Põhimõtteliselt on võimalik ka olukord, kus tehtud ettepanekuga nõustub üksnes üks või mõned omavalitsused. Kuigi see poleks enam mõistlik, tuleks ka sellisel juhul siiski austada nende omavalitsuste volikogude otsuseid ja võimaldada neil eraldi valimisringkonna (või ringkondade) moodustamist. Sellisel juhul tuleks ka teiste omavalitsuste poolt viia loodava Põlva valla volikogu suurus ja valimisringkondade moodustamine vastavusse seaduse miinimumnõuetega.</p> <p>Ühtlasi teen ettepaneku, et volikogud viiksid käesolevas kirjas punktis 1 kirjeldatud kahe valimisringkonna moodustamise ettepaneku lisaküsimusena 1.-5. detsembrini toimuvale rahvaküsitlusele, et välja selgitada selles küsimuses rahva tahe. Sh tuleks Põlva vallas viia küsitlus läbi selliselt, et hiljem oleks selgesti eristatav kuni 26. oktoobrini 2013. aastal tegutsenud Põlva linna ja valla haldusterritooriumitel elavate elanike tahe.</p>	<p>Ettepanekut ei arvestata.</p> <p>Ettepanek valimisringkondade moodustamiseks (üks valimisringkond moodustatakse kuni 26. oktoobrini 2013. aastal tegutsenud Põlva linna haldusterritooriumil ja teine ühiselt Ahja valla, Laheda valla, Mooste valla, Vastse-Kuuste valla ja kuni 26. oktoobrini 2013. aastal tegutsenud Põlva valla haldusterritooriumitel) on vastuolus kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seadusega. Valimisringkondi ei saa moodustada kohaldades üheaegselt KOVVS § 8 lõike 2 punkti 2 ning KOVVS § 8 lõike 2 punkti 2¹.</p> <p>Küsitlus Ahja, Laheda, Mooste, Põlva ja Vastse-Kuuste valla elanike arvamuse väljaselgitamiseks viidi läbi vastavalt Vabariigi Valitsuse 28. juuli 2016. a määrusega nr 87 "Haldusterritoriaalse korralduse ja haldusüksuse piiride muutmisega kaasneva elanike arvamuse väljaselgitamise ulatus ja kord" kehtestatud korrale ning ühinemisläbirääkimiste 11.10.2016 juhtkomisjoni poolt kinnitatud aja- ja tegevuskavale.</p> <p>Küsitluse käigus selgitati välja elanike arvamus valdade haldusterritoriaalse korralduse ning haldusüksuse piiride muutmise kohta. Ühinevate omavalitsusüksuste volikogud ei ole otsustanud küsitluse käigus välja selgitada elanike arvamust muude küsimuste kohta.</p>

Ahja valla, Laheda valla, Mooste valla, Põlva valla ja Vastse-Kuuste valla
ühinemisläbirääkimiste juhtkomisjonile

Roomet Rattus
Põlva valla külavanemate seltsing
Usaldusisik 2016. aastal

Ettepanek Ahja valla, Laheda valla, Mooste valla, Põlva valla ja Vastse-Kuuste valla
ühinemislepingu täiendamiseks.

Planeeritava omavalitsuste ühinemise tulemusena moodustuvast vallas saab olema kokku 70 küla. Omavalitsuse ja ka külade seisukohalt on kahtlematult oluline aidata kaasa külakogukondade tugevdamisele. Kogemused on näidanud, et külades, kus on loodud külaselts ja/või valitud külavanem on tugevnenud ühistegevus, on rajatud mitmeid kogukonnale vajalikke objekte ja tegeletud kogukonnale vajalike teenuste arendamisega. Ühistegevuste ja teenuste arendamisel on võimalusi märgatavalt rohkem neil küladel, kus on säilinud külaraamatukogu ja/või külakeskus (seltsituba). Seega peab pidama oluliseks kõigi olemasolevate külakeskuste säilitamist ja kasutusel oleku toetamist ka peale omavalitsuste ühinemist.

Lähtudes eelpooltoodust teeme külavanemate seltsingu poolt ettepaneku täiendada ühinemislepingut.

Ühinemislepingu alalõiku „8.4. Külaliikumine ja koostöö kodanikeühendustega“ täiendada täiendava punktiga alljärgnevalt:

„Säilitatakse liituvate omavalitsuste territooriumil asuvad külakeskused (seltsitoad) ja toetatakse nende tegevust“.

Roomet Rattus
Põlva valla külavanemate seltsi usaldusisik 2016. aastal
/allkirjastatud digitaalselt/

Ettepanek

Ahja valla, Laheda valla, Mooste valla, Põlva valla ja Vastse-Kuuste valla ühinemislepingu projekti muutmiseks

Ahja valla, Laheda valla, Mooste valla, Põlva valla ja Vastse- Kuuste valla avalikustamisele suunatud ühinemislepingu projekt punkt 9.3 sätestab: „Kui teenistuja senine ametikoht Valla uue ametiasutuse koosseisus koondatakse, makstakse teenistujale teenistusest vabastamisel seaduses sätestatud tingimustel koondamishüvitis ning täiendav hüvitis ühe kuupalga ulatuses“.

Ettepanek on ühinemislepingu punkt 9.3 asendada järgmise sõnastusega: **Kui teenistuja senine ametikoht Valla uue ametiasutuse koosseisus koondatakse, makstakse teenistujale teenistusest vabastamisel seaduses sätestatud tingimustel koondamishüvitis ning täiendav hüvitis kolme kuupalga ulatuses.**

Põhjendus

Töölepingu seaduse ja avaliku teenistuse seaduse kohaselt makstakse koondamise tõttu töötajale või ametnikule hüvitist ühe kuu keskmise palga ulatuses.

Ühinemislepinguga on võimalik töötajale või ametnikule määrata täiendav hüvitis/lisatasu kui töö- või teenistussuhe uue ametiasutuse poolt lõpetatakse.

Põlvamaal on tekkinud kolm ühinemisläbirääkimiste piirkonda:

- 1) Kanepi, Kõlleste, Valgjärve;
- 2) Meeksi, Mikitamäe, Räpina, Veriora, Värskä;
- 3) Ahja, Laheda, Mooste, Põlva, Vastse-Kuuste.

Lisaks seadusest tulenevale koondamishüvitisele on kaks esimest piirkonda määranud ühinemislepinguga täiendava hüvitise teenistuja kolme kuupalga ulatuses.

Laheda vallavalitsuse ametnikud leiavad, et ka Ahja valla, Laheda valla, Mooste valla, Põlva valla ja Vastse-Kuuste valla ühinemisel peaks ametikoha kaotamise korral tagama teenistujale kõrgema kindlustatuse. Seetõttu teeme ettepaneku muuta ühinemislepingu projektis määratud täiendava hüvitise suurus (üks kuupalk) teenistuja kolme kuupalga suuruseks.

Ettepaneku esitasid Laheda vallavalitsuse ametnikud:

Piia Roost /allkirjastatud digitaalselt/

Malle Kivi /allkirjastatud digitaalselt/

Airi Tintso /allkirjastatud digitaalselt/

Kristina Tobreluts /allkirjastatud digitaalselt/

Alar Alapert /allkirjastatud digitaalselt/

Kaisa Kangro /allkirjastatud digitaalselt/

kontaktandmed:

e-post: vald@laheda.ee

tel: 7999340

Ettepanek

Ahja valla, Laheda valla, Mooste valla, Põlva valla ja Vastse-Kuuste valla ühinemislepingu projekti muutmiseks

Ahja valla, Laheda valla, Mooste valla, Põlva valla ja Vastse-Kuuste valla avalikustamisele suunatud ühinemislepingu projekti punkt 9.3 sätestab: „Kui teenistuja senine ametikoht Valla uue ametiasutuse koosseisus koondatakse, makstakse teenistujale teenistusest vabastamisel seaduses sätestatud tingimustel koondamishüvitis ning täiendav hüvitis ühe kuupalga ulatuses“.

Teeme ettepaneku ühinemislepingu punkti 9.3 muutmiseks ja kehtestamiseks järgmises sõnastuses:

„9.3. Kui teenistuja senine ametikoht Valla uue ametiasutuse koosseisus koondatakse, makstakse teenistujale teenistusest vabastamisel seaduses sätestatud tingimustel koondamishüvitis ning täiendav hüvitis kolme kuupalga ulatuses.“

Põhjendus

Töölepingu seaduse ja avaliku teenistuse seaduse kohaselt makstakse koondamise tõttu töötajale või ametnikule hüvitist ühe kuu keskmise palga ulatuses.

Ühinemislepinguga on võimalik töötajale või ametnikule määrata täiendav hüvitis/lisatasu kui töö- või teenistussuhe uue ametiasutuse poolt lõpetatakse.

Põlvamaal on tekkinud kolm ühinemisläbirääkimiste piirkonda:

- 1) Kanepi, Kõlleste, Valgjärve;
- 2) Meeksi, Mikitamäe, Röpina, Veriora, Värskä;
- 3) Ahja, Laheda, Mooste, Põlva, Vastse-Kuuste.

Lisaks seadusest tulenevale koondamishüvitisele on kaks esimest piirkonda määranud ühinemislepinguga täiendava hüvitise teenistuja ametikoha koondamisel teenistuja kolme kuupalga ulatuses.

Ametnikutöö on otseselt seotud avaliku võimu teostamisega, paljude inimeste elu puudutavate otsuste ettevalmistamisega ning elluviimisega. Vastse-Kuuste vallavalitsuse ametnikud on teinud pikaajaliselt oma vastutusrikast tööd: 3-l allakirjutanul on avaliku teenistuse staaži 25 aastat või rohkem, kahel 15–17 aastat. Ülaltoodust tulenevalt leiame, et ka Ahja valla, Laheda valla, Mooste valla, Põlva valla ja Vastse-Kuuste valla ühinemisel peaks ametikoha kaotamise korral tagama teenistujatele kõrgema kindlustatuse. Seetõttu teeme ettepaneku muuta ühinemislepingu projektis määratud täiendava hüvitise suurus (üks kuupalk) teenistuja kolme kuupalga suuruseks.

Ettepaneku esitasid Vastse-Kuuste vallavalitsuse ametnikud:

Urmas Kolina	/allkirjastatud digitaalselt/
Terje Lihtsa	/allkirjastatud digitaalselt/
Karin Paats	/allkirjastatud digitaalselt/
Kersti Rammo	/allkirjastatud digitaalselt/
Liia Sulg	/allkirjastatud digitaalselt/
Kai Tagel	/allkirjastatud digitaalselt/

Ettepanek ühinemislepingusse

Kohalike omavalitsuste haldusreformi käigus on tekkimas olukord, kus mitmed valla- ja linnasekretärid jäävad tööta, sest igas omavalitsuses saab olla ainult 1 valla- või linnasekretär. Haldusreformi seaduse eelnõus (eelnõu I lugemise ajal) olid valla- ja linnasekretärid võrdsustatud vallavanemale või linnapeale ja volikogu esimehele hüvitise maksmisega seoses volituste lõppemisega, mille tingis volikogude poolt algatatud haldusterritoriaalse korralduse muutmine. Poliitilistel kaalutlustel võeti Riigikogus seaduse eelnõust valla- ja linnasekretäride hüvitis välja. On kahetsusväärne, kus haldusreformi seaduses nähakse ette vallavanemale või linnapeale ja volikogu esimehele sotsiaalsed garantiid ja valla- või linnasekretäridel ei nähta, kuigi ka nemad jäävad tööta.

Siinkohal peame oluliseks, et valla- ja linnasekretäre jätkuvalt võrdsustatakse vallavanemate või linnapeade ja volikogu esimeestega, kus nende volituste lõppemisel makstakse haldusreformi seaduse § 19 nimetud hüvitist. Võrdsuse põhimõtet on ka toetanud Meeksi, Mikitamäe, Räpina, Veriora ja Värska valla ühinemisleping, millekohaselt lepinguosaliste kohaliku omavalitsuse üksuste vallasekretäride koondamisel nähakse ette lisaks seaduses sätestatud täiendav lahkumistasu kuue kuu põhipalga ulatuses.

Arvestades eeltoodud põhjendusi, teeme ettepaneku täiendada Lepingut punktiga 9.5. alljärgnevas sõnastuses:

"9.5. Kui vallasekretäri senine ametikoht Valla uue ametiasutuse koosseisus koondatakse, makstakse vallasekretärile teenistusest vabastamisel seaduses sätestatud tingimustel koondamishüvitis ning täiendav hüvitis kuue kuu põhipalga ulatuses."

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Martin Sulp

MTÜ valla- ja linnasekretärid

juhatuse esimees

tel 5133 960

e-post martin.sulp@mail.ee

Ahja valla, Laheda valla, Mooste valla, Põlva valla ja Vastse-Kuuste valla
ühinemisläbirääkimiste juhtkomisjonile

Erki Rüütli
Põlva valla Aarna küla külavanem

**Ettepanek Ahja valla, Laheda valla, Mooste valla, Põlva valla ja Vastse-Kuuste valla
muudatusettepanek ühinemislepingu prioriteetsete investeeringute loetellu 2017-2021.**

Külavanemana mulle antud volituste alusel teen Aarna küla elanike nimel ettepaneku lisada 2017 investeeringute loetellu „**Jätkata kergliiklustee rajamist Aarna suunal (Aarna oruni, Põlva valla piirini, Põlva- Saverna tee km 2,282- 8,879).**“

Selle kergliiklustee vajalikkusest on räägitud juba aastaid. Turvalisemaks muutub Aarna küla elanike liiklemine jalgsi ja jalgratastega ja samas annaks loodav trass head liikumisvõimalused tervisesportlastele Põlva linnas ja selle lähiümbruses.

Sellele kergliiklusteele on valla poolt tellitud eelprojekt, mis sisaldab tee jooniseid, töömahtude loendeid, maksumust. On läbiräägitud ja allkirjastatud eelkokkulepped maaomanikega, kes on andnud valmisoleku maa loovutamiseks kergliiklustee rajamiseks.

Maanteeameti poolt on 2016 rajatud kergliiklustee Põlvast 2,282km ulatuses (Puuri küla lõpuni). Hetkel lõpeb tee kuskil metsade vahel ja objekt tundub pooleli jäänuna. Jätkates kergliiklustee ehitust saaks turvaliselt liigelda ka Aarna küla elanikud. Koostöös Kõllest vallaga on võimalik rajada kergliiklustee kuni Ihamaruni, mis oleks juba suur samm turvalisema liiklemise suunas ja kogu maakonna arengus.

Käesolevaks ajaks on kergliiklustee rajatud suunal Põlva – Himmaste, investeeringukavasse on lisatud mitmete kergliiklustee rajamine. Kergliiklustee Põlva- Saverna tee kilomeetritel 2,282- 8,879 rajamata jätmine toob kaasa loodava ühendvalla elanike ebavõrdse kohtlemise, mis on vastuolus Eesti Vabariigi Põhiseadusega ning juba alustatud projektile kulutatud maksumaksja raha põhjendamatu kulutamise.

Erki Rüütli
Põlva valla Aarna küla külavanem
/allkirjastatud digitaalselt/

Ettepanek**Ahja valla, Laheda valla, Mooste valla, Põlva valla ja Vastse-Kuuste valla ühinemislepingu projekti muutmiseks**

Ahja valla, Laheda valla, Mooste valla, Põlva valla ja Vastse- Kuuste valla avalikustamisele suunatud ühinemislepingu projekt punkt 6.6 sätestab: „Volikogu koosseisus on 23 liiget, kes valitakse ühes valimisringkonnas, mis moodustatakse ühinevate omavalitsuste territooriumide põhiselt.“

Ettepanek on ühinemislepingu punkt 6.6 asendada järgmise sõnastusega: **Volikogu koosseisus on 27 liiget, kes valitakse ühes valimisringkonnas, mis moodustatakse ühinevate omavalitsuste territooriumide põhiselt.**

Põhjendus

Käesoleval ajahetkel on Laheda vallas 11, Ahja vallas 9, Vastse-Kuuste vallas 9, Mooste vallas 11 ja Põlva vallas 23 volikogu liiget, kokku 63 volikogu liiget. Ettepaneku esitaja leiab, et ühinenud omavalitsuse volikogu peaks olema piisavalt suur selleks, et ei tekiks ühte nn jõukeskust. Suurem volikogu liikmete arv annab võimaluse tagada suuremal määral erinevate huvide esindatuse.

Lisaks erinevate huvide esindatusele on oluline, et Põlva vallaga ühinevate omavalitsuste elanike huvid ei jääks kaitseta. Piirkonniti on omavalitsusüksuste probleemid erineva iseloomuga. Seetõttu peaks ühinenud omavalitsuse volikogusse pääsema võimalikult palju väiksemate piirkondade esindajaid. Suurem volikogu liikmete arv aitab seda eesmärki paremini saavutada.

Lugupidamisega,

/allkirjastatud digitaalselt/

Sirje Tobreluts

Vallavanem

Tel: +372 7999341

Mob: +372 5050993

sirje@laheda.ee

23.11.2016
Mooste

Ettepanek

Ahja valla, Laheda valla, Mooste valla, Põlva valla ja Vastse-Kuuste valla ühinemislepingu projekti muutmiseks

Ahja valla, Laheda valla, Mooste valla, Põlva valla ja Vastse- Kuuste valla avalikustamisele suunatud ühinemislepingu projekti punkt 6.6 sätestab: „Volikogu koosseis on 23 liiget, kes valitakse ühes valimisringkonnas, mis moodustatakse ühinevate omavalitsuste territooriumide põhisedelt“.

Ettepanek on ühinemislepingu punkt 6.6 asendada järgmise sõnastusega: Volikogu koosseis on 27 liiget, kes valitakse ühes valimisringkonnas, mis moodustatakse ühinevate omavalitsuste territooriumide põhisedelt.

Põhjendus

Ühinenud vallas vallavolikogus elanikkonna laiapõhjalisema esindatuse tagamiseks ja demograatlike otsustusvõimaluste suurendamiseks.

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülo Needo
vallavanem

**Põlva Vallavalitsus,
Ahja Vallavalitsus,
Laheda Vallavalitsus,
Mooste Vallavalitsus,
Vastse-Kuuste Vallavalitsus,**

23. novembril 2016.a

Ettepanekud Ahja valla, Laheda valla, Mooste valla, Põlva valla ja Vastse-Kuuste valla ühinemislepingu projekti muutmiseks

Lugupeetavad,

Ühinen Vabaerakonna Põlva piirkonna ettepanekuga, kuid ma selgitaks nende seisukohti veelgi kaalukamate argumentidega. Tegin analoogse ettepaneku ka 2013.a Põlva linna ja valla ühinemisprotsessis.

Ahja valla, Laheda valla, Mooste valla, Põlva valla ja Vastse-Kuuste valla poolt ühiselt 1.-23. novembrini 2016.a avalikule arutelule suunatud ühinemislepingu punkt 6.6. sätestab, et „volikogu koosseisus on 23 liiget, kes valitakse ühes valimisringkonnas, mis moodustatakse ühinevate omavalitsuste territooriumide põhiselt“.

Juhtkomisjoni protokollidest nähtub, et seda teemat on arutatud üsna varjatult. Ühinemislepingu selgituskirjas ei ole volikogu suuruse moodustamise aluseid, samuti ühe valimisringkonna põhimõtte juurde jäämist enam selgitatud¹. Miks on siis valitud volikogu suuruseks just 23 liiget? Ja miks on otsustatud moodustada just üks valimisringkond?

Teen seega järgmised ettepanekud ühinemislepingu muutmiseks koos vajalike lisaprotseduuride läbiviimisega. Ühtlasi põhistan oma ettepanekuid kirjas allpool.

1. Punkt 6.6. asendada järgmise sõnastusega:

Volikogu koosseisus on 25 liiget. Volikogu valitakse kahes valimisringkonnas. Üks valimisringkond moodustatakse kuni 26. oktoobrini 2013. aastal tegutsenud Põlva linna haldusterritooriumil ja teine ühiselt Ahja valla, Laheda valla, Mooste valla, Vastse-Kuuste valla ja kuni 26. oktoobrini 2013. aastal tegutsenud Põlva valla haldusterritooriumitel.

2. Punkti 12.4. (Lepingu muutmiseks pärast haldusterritoriaalse korralduse muudatuse jõustumist on vajalik volikogu koosseisu vähemalt kahekolmandikuline häälteenamus.) täiendada järgmise lausega:

Erandina on Lepingu punkti 6.6. muutmiseks vajalik volikogu koosseisu vähemalt üheksakümnendikuline häälteenamus.

¹ Vt ühinemislepingu selgituskirja, lk 21:

http://www.polva.ee/bw_client_files/polva_linn/public/img/File/Uhinemislepingu_lisa_1_Uhinemislepingu.pdf

3. Põhiseaduse § 158 ütleb, et kohaliku omavalitsuse üksuste piire ei tohi muuta vastavate omavalitsuste arvamust ära kuulamata (demokraatia põhimõte). PS-i § 154 lg 1 sätestab, et kõiki kohaliku elu küsimusi otsustavad ja korraldavad kohalikud omavalitsused, kes tegutsevad seaduste alusel iseseisvalt (suveräänsuse põhimõte). Tartu Ülikooli poolt väljaantud Eesti Vabariigi Põhiseaduse kommenteeritud väljaandes (2012.a versioonis) selgitatakse, et KOV aluseks on idee kogukonnast, kelle ülesandeks on lahendada selle kogukonna probleeme ja korraldada kohalikes huvides (vajadusel ka vastuolus keskvõimu huvidega) kogukonna elu ([RKÜKo 19.04.2005, 3-4-1-1-05, p 35](#)). KOV eesmärk ja põhisisu on kohaliku elu küsimuste iseseisev otsustamine kohaliku kogukonna poolt, selle määrab PS § 154 lg 1.

Seega on valimisringkonna üle otsustamine üksnes iga kohaliku omavalitsuse volikogu (või rahvaküsitluse kaudu ka selle omavalitsuse elanike) pädevuses. Praegusel juhul saavad KOV volikogud ja rahvas avaldada oma seisukohta aga üksnes ühinemislepingu kui terviku kohta, millesse on sundvalikuna juba sisse kirjutatud juhtkomisjoni subjektiivne eelistus valimisringkondade küsimuses. Ühinemislepingu kõige olulisem osa on just kohaliku võimu moodustamise alused, mille üle otsustamist ei tohiks ükski ühinemist kavandav kohalik omavalitsus võõrandada juhtkomisjonile või teisele omavalitsusele. Sisuliselt on täna ühinemislepingusse sisse kirjutatud võimalus, et järgmisesse Põlva vallavolikogu koosseisu ei pruugi olla valitud enam ühtegi Laheda, Mooste, Ahja või Vastse-Kuuste valla elanikku. Maaomavalitsustest eraldi valimisringkonna moodustamine ei elimineeriks seda riski täielikult, kuid vähendab selle stsenaariumi realiseerumise tõenäosust oluliselt.

Sellest tulenevalt teen ettepaneku, et iga ühineva omavalitsuse volikogu otsustaks iseseisvalt, millises ulatuses on nad nõus võõrandama oma elanike esindusõigusi ühinemise teel moodustuvale Põlva vallale valimisringkondade küsimuses. Käesoleval juhul tuleks seega läbi hääletada kahe valimisringkonna moodustamise ettepanek eelpool viidatud kujul alternatiivina ühinemislepingus olevale ettepanekule.

Põhimõtteliselt on võimalik ka olukord, kus tehtud ettepanekuga nõustub üksnes üks või mõned omavalitsused. Kuigi see poleks enam mõistlik, tuleks ka sellisel juhul siiski austada nende omavalitsuste volikogude otsuseid ja võimaldada neil eraldi valimisringkonna (või ringkondade) moodustamist. Sellisel juhul tuleks ka teiste omavalitsuste poolt viia loodava Põlva valla volikogu suurus ja valimisringkondade moodustamine vastavusse seaduse miinimumnõuetega.

Ühtlasi teen ettepaneku, et volikogud viiksid käesolevas kirjas punktis 1 kirjeldatud kahe valimisringkonna moodustamise ettepaneku lisaküsimusena 1.-5. detsembrini toimuvale rahvaküsitlusele, et välja selgitada selles küsimuses rahva tahe. Sh tuleks Põlva vallas viia küsitlus läbi selliselt, et hiljem oleks selgesti eristatav kuni 26. oktoobrini 2013. aastal tegutsenud Põlva linna ja valla haldusterritooriumitel elavate elanike tahe.

Käesolev ettepanek on esitatud 1.-23. novembrini 2016.a viies omavalitsuses toimunud avaliku arutelu raames, seega igati tähtaegselt. Kui avalik arutelu pole kavandatud kohaliku demokraatia imitatsioonina, pidid ühinemise korraldajad suutma arvestada ka mistahes ettepaneku lõpuni menetlemisega kavandatud tähtaegade jooksul.

SELGITUSKIRI

Üldisem taustainfo

Käimasoleva haldusterritoriaalse reformi raames on 15-st maakonnakeskust 6 sellised, mis ei ühine ühegi ümberkaudse omavalitsusega. Nendeks on Tallinn, Tartu, Narva, Rakvere, Viljandi ja Võru linnad. Kõik ülejäänud maakonnakeskused ühinevad ümberkaudsete maaomavalitsustega. Sealjuures moodustatakse enamus maakonnakeskustega seotud loodavates ühendomavalitsustes uus volikogu ühes valimisringkonnas. Volikogude koosseis kujundatakse neis aga järgmiselt: Kärdla (ühinemine toimus juba 2013.a) – 19; Paide ja Põlva – 23; Haapsalu – 25; Rapla, Valga, Jõgeva – 27; ning Kuressaare – 31 volinikku.

Ainsana eristub viidatud liitumismustrist Pärnumaa, kus luuakse kahe valimisringkonnaga 43-liikmeline volikogu. Üks valimisringkond moodustatakse Pärnu linna haldusterritooriumil (kus elanike arv oli 01.01.2016.a seisuga 40 913, mis annaks hetkel 29 mandaati) ja teine Are valla, Audru valla, Paikuse valla, Sauga valla, Tori valla ning Tõstamaa valla haldusterritooriumitel (kus elab kokku 18 864 elanikku, mis annaks seega 14 mandaati)².

Ühinemislepingu selgituskirjas öeldakse selle kohta, et suure omavalitsuse volikogu kujuneb teisel põhimõttel kui väikeses omavalitsuses. Viimastes on oluline piirkondlik esindatus, et valitud volinikud tooksid oma koha hääled volikokku. Suurttes omavalitsustes ei saa volikogu moodustada piirkondlike identiteetide põhimõttel, sest piirkondi (kante) on nii palju, et piirkondliku esindatuse alusel kujunenud fraktsioonid volikogus killustaks seda kolossaalselt. Suure omavalitsuse volikogus peavad volinikud keskenduma omavalitsuse kui terviku probleemide ja arengustrateegiatega üle otsustamisele ja vähendama kogukondlikel huvidel põhinevaid võimalikke konflikte. Lisaks ei saa suures volikogus esindatud volinik olla seotud otse tema poolt hääletanud valijate mandaadiga, sest valija ja voliniku kontakt ei saa olla nii isiklik kui väikeses vallas. Näiteks Are vallas oli ühe voliniku poolt antud keskmine häälte arv 57 valijat ja volikokku saadi 15 häälega, Audru vallas vastavalt 135 ja 42 häält. Pärnu linnas oli ühe mandaadi hind 1013 häält ja volikokku sai 76 häälega. Ka rahvusvahelised praktikad näitavad, et selliste erisuste puhul on volinike esindusroll ja ka volikogu tegevusprofiil piisavalt erinevad, kas ennekõike kodanike probleemidele reageerimine (delegaadid) või ennekõike poliitikate kujundamine (juhatuse liikmed). Seetõttu on Pärnumaal otsustatud sõlmida ühinejate vahel kompromiss, kus loobuti väiksemate maaomavalitsuste määratlemisest eraldi valimispiirkondadena, Pärnu linn tuli aga omakorda vastu nõudele luua maavaldade baasil siiski üks ühine valimispiirkond. Volikogu valimine kahes ringkonnas võimaldab seega maandada väiksemate valdade hirme, et nende esindajad võivad saada volikogus proportsionaalselt vähe kohti³.

² Vt ühinemislepingu punkti 6.1.1., lk 3:

<http://pol.parnumaa.ee/content/editor/files/%C3%9Chinemislepingu%20eel%C3%B5u15%2008%2016u.pdf>

³ Vt ühinemislepingu selgituskirja, lk 9-10:

<http://pol.parnumaa.ee/content/editor/files/Ühinemislepingu%20seletuskiri19.08.2016.pdf>

Olukorrast Põlvamaal

Ka Põlva maakonnakeskusega ühinevates maaomavalitsustes toimuvad võrdlemisi drastilised muutused. Laheda, Ahja, Vastse-Kuuste ja Mooste valdades moodustus varasemalt üks volikogu mandaat iga 108-133 elaniku, iga 91-114 valimisõigusliku elaniku ja iga 55-76 hääletanu kohta. Volinik tundis oma kogukonda ja valijaid, kellega suhted olid personaalsed.

Elanike, valimisõiguslike elanike ja hääletanute jaotus 2013. aasta KOV valimiste andmetel

	Elanike arv*	Valimisõiguslike elanike arv	Hääletanute arv	Mandaatide arv	Elanike arv ühe mandaadi kohta	Valijate arv ühe mandaadi kohta	Hääletajate arv ühe mandaadi kohta
Põlva vald	9 706	8 126	4 672	23	422.0	353.3	203.1
Mooste vald	1 478	1 197	632	11	134.4	108.8	57.5
Vastse-Kuuste vald	1 194	1 026	680	9	132.7	114.0	75.6
Laheda vald	1 202	996	605	11	109.3	90.5	55.0
Ahja vald	1 011	869	567	9	112.3	96.6	63.0
KOKKU:	14 591	12 214	7 156	63	231.6	193.9	113.6

Andmed: Vabariigi Valimiskomisjon 2013.

*Elanike arv on toodud tabelis Rahvastikuregistri andmetel 01.01.2016 seisuga.

Olukorras, kus loodavas Põlva ühendamavalitsuses on suurusjärgus 14 600 elanikku ja 12 200 valimisõiguslikku kodanikku, kujuneks kavandatavas 23-mandaadilises volikogus üks mandaat iga 625 elaniku ja iga 531 valimisealise kodaniku kohta. Seega suureneb iga uue voliniku volitusnorm tänaste maaomavalitsuste tasandil ca 5 korda, mis tähendab ka paratamatut kaugenemist oma valijatest. Suhe maaomavalitsustes muutub valijaga impersonaalsemaks, nagu see on juba tänaseks toimunud Põlva vallas.

Me ei saa sealjuures eitada, et loodavas ühendamavalitsuses elab Põlva linna asustusüksuse territooriumil üksnes 5 643 elanikku (39,2%), väljaspool keskust aga 8 948 elanikku (61,3%). Linnaelanike arv on siinkohal eraldi väljatoodud vastavalt Statistikaameti andmetele 01.01.2016 seisuga. Seega on maaomavalitsustel igati õigustatud ootus nõuda ka eraldi valimisringkonna moodustamist maaomavalitsuste territooriumite põhiseaduse põhiseaduse üks autoritest Jüri Adams, kes oma analüüsis puudutab sh nii esinduskogude suurust kui ka valimisringkondade probleematikat⁴.

Volikogu koosseisu suurusest ja valimisringkondade arvust

Eestlased on osalenud valimistel vähem kui kakssada aastat. Valimistega puutusime me esimest korda kokku Vene keisririigi ajal, kui 1869. aastal seadustati Eestis vallaomavalitsused. Hiljem oleme kokku puutunud 1917.a Vene revolutsioonija ja alates 1918.a iseseisva Eesti Vabariigi valimistega, nõukoguaja pseudovalimiste ning seejärel iseseisvuse taastanud Eesti valimistega. Valimissüsteemide stabiilsuse olulisusest Eesti ühiskonna arengule laiemalt läbi kahe sajandi kuni tänapäevani on kirjutanud põhjaliku käsitluse põhiseaduse üks autoritest Jüri Adams, kes oma analüüsis puudutab sh nii esinduskogude suurust kui ka valimisringkondade probleematikat⁴.

⁴ Vt: J. Adams Eesti valimissüsteemi kriis, ajakiri Vikerkaar, aprill 2009. <http://www.vikerkaar.ee/archives/11840>

1993. aastal korraldati esimest korda iseseisvuse taastanud Eestis KOV valimised. Sel ajal sätestati nõue, et KOV erinevad valimispiirkonnad ei tohi olla suuremad kui 15 mandaati ühe valimispiirkonna kohta. Paljudes suuremates omavalitsustes oli seega rohkem kui üks valimisringkond. Ka alates 1992. aastast peetud Riigikogu valimistel ei ole meil nt tänaseni olnud ühtegi valimisringkonda, kus oleks korraga välja jagatud rohkem kui 13 mandaati. Need erakonnad, kes toetavad ühe valimisringkonnaga omavalitsuste loomist, on toetanud ka riigi tasandil senise 12 valimisringkonna asemel 1 loomist. Kujutage nüüd aga ette, millised tagajärjed oleks sellel ideel maapiirkondade (nt Kagu-Eesti) esindatusele Riigikogus? Seetõttu on olnud valimispiirkondade arvul ja suurusel Eestis oluline poliitilise võimu kontsentreerumist piirav ja ühiskonda tasakaalustav roll.

1996. aasta KOV valimiste eel mandaatide arvu ülempiir kaotati. 2002. aastal võeti Reformi- ja Keskerakonna koalitsiooni poolt vastu aga seaduse uus redaktsioon, mis keeras kogu senise põhimõtte peapeale – keelustati mitme valimisringkonna loomine, kui omavalitsuses elas vähem kui 50 000 elanikku. See seadus võimaldas sh Tartu linna 48-liikmelises volikogus kaotada neli valimisringkonda, mille asemele moodustati üks. Taolise muudatuse tagajärg oli see, et populaarne Tartu linnapea Andrus Ansip vedas 2002. aasta KOV valimistel enda isikuhältega volikogusse veel 22 isikut. Sama nähtuse kordumist on üritatud aga takistada Tallinnas Keskerakonna juhi Edgar Savisaarega, kus on endiselt 8 valimisringkonda.

2015. aastaks on seoses haldusreformi läbiviimisega, et rahustada just maaomavalitsusi, seadustatud uuesti võimalus moodustada mitu valimisringkonda ka vähem kui 50 000 elanikuga omavalitsustes. Tõsi, tegu ei ole mitte seaduse üldnormi, vaid erandiga, kuna rohkem kui ühte valimisringkonda võimaldatakse moodustada üksnes viimase kahe valimisperioodi jooksul ühinemise või jagunemise teel tekkinud kohaliku omavalitsuse üksuses.

Meie parlamendi suurus baseerub muuhulgas politoloog Rein Taagepera poolt teostatud varasematel uuringutel, kes on analüüsinud efektiivset esinduskogude tingarvu⁵. Seda tuntakse ka rahvusvahelises võrdlevas politoloogias kui kuupjuure seadust. Selle reeglipära kohaselt on nii efektiivse, kui ka optimaalse esinduskogu suuruseks kuupjuur elanikkonna arvust. Kuigi Taagepera uuringud keskenduvad valdavalt parlamentide suurusele, on ka valdava osa meie KOV-de suurus just kuupjuur elanikkonna arvust. Nii on nt Laheda vallas 1200 elaniku kohta 11-liikmeline volikogu. See printsiip ongi Eestis olnud läbiv liikudes väiksematelt omavalitsustelt suurematele, kuni Riigikoguni välja. Nt 2013. aastal, kui Põlva linna ja valla ühinemise tagajärjel moodustus 10 200 elanikuga uus vald, oleks optimaalseks volikogu suuruseks selle arvutuse järgi olnud tingarv 22 (moodustati 23-liikmeline volikogu, et vältida hääletamistel patiseisu). See seaduspära tuleneb sh esinduskogu olemusest: iga volinik esindab erinevaid valijaid, kellega teda seovad isiklikud kontaktid ja kahepoolne kommunikatsioon. Kuupjuure valem on seega arvutus optimaalsest kommunikatsioonist volinike ja erinevate elanikkonnagruppide vahel, et see esinduskogu saaks võimalikult representatiivne ja stabiilne.

⁵ Vt: R.Taagepera, *Seats and Votes: The Effects and Determinants of Electoral Systems*, Yale University Press, 1989

Loodava Põlva ühendamavalitsuse elanikkond on hetkel 14 600 elanikku, kuupjuur sellest on aga 24,5. Seega oleks selle arvutuse alusel mõistlikum luua 23-liikmelise volikogu asemel 25-liikmeline esinduskogu.

Taagepera on otsinud ka valemit valimisringkonna efektiivsuse arvutamiseks, püüdes seostada omavahel faktiliselt kasutusel olevaid valimisringkonnas jaotatavate mandaatide arvu valimistel osalevate ja mandaate omandavate erakondade arvuga ning üleriiklikku hälbimist proportsionaaljaotusest. Näiteks Eestis aastatel 1919-1932 kehtinud Riigikogu valimissüsteemi alusel sai Taagepera valimisringkonna efektiivsuseks 10 mandaati ja keskmiseks parteide arvuks, kes omandavad ka mandaate, 6,6. Siit on võetud üle ka tänastel parlamendivalimistel valimisringkondade jaotus ja suurus. Nii valimisringkondade suurus, kui ka keskmine parteide arv parlamendis on meil püsinud seega ka aastatel 1992-2016 praktiliselt sama, ehk siis meie ühiskonna optimumi lähedal.

Eestis on püütud ka kohalikul tasandil juurutada tegelikult sama valimissüsteemi. Kuna haldusterritoriaalse reformi tulemusena muutuvad senised kogukondlikud isikuvalimised järjest impersonaalsemaks, isikute valimise asemel asutakse valima üha rohkem erakondi ja nende poolt pakutavaid valimisprogramme, on ka valimisringkondade suurusel täita poliitilises süsteemis oma tähtis roll. Mistahes mandaatide jagamise reeglid on üldjuhul ebasoodsad väikeparteidele ja soosivad suuri, see kehtib sh ka proportsionaalsete valimissüsteemide puhul. Valimissüsteemidel on üldjuhul pikaajaliselt „psühholoogilised“ tagajärjed ka valijatele, kes õpivad neid valimissüsteeme endi huvides järjest paremini kasutama ja oma hääli mitte raiskama erakondade peale, kes saavad võrreldes häältearvu proportsioonile enamasti vähem mandaate. Selle tagajärjel väheneb nn tõhusate parteide arv, lihtsustub ühepartei või koalitsioonivalitsuse moodustamine ja pikeneb valitsuste eluiga. Seega on valimissüsteemidel poliitilised tagajärjed. Üha suuremal määral kandub nüüd see kõik ka parlamendipoliitika tasandilt kohalikele tasandile.

Teiselt poolt on ka valimissüsteem alati poliitika tagajärg. Kui ühiskond on huvitatud arvamuste ja poliitikate mitmekesisusest, avaldab see survet ka sellise valimissüsteemi kujundamiseks, mis soosib rohkem parteide ja valimisliitude paljusust. Kahe valimisringkonna moodustamine tagab nt parema regionaalsete huvide esindatuse uues volikogus. Üks kvalitatiivne erinevus Ida-Euroopa (nn Visegradi riigid) ja Lääne-Euroopa (Holland, Taani, Rootsi, Soome, Norra, Šveits ja Island) väikeriikide vahel seisneb nt valimisaktiivsuses, kui Ida-Euroopas on see keskmiselt 40-60%, siis Vanas-Euroopas on see keskmiselt 70-85%. Põhiliselt ongi see selgitatav sellega, et Vanas-Euroopas toodab poliitiline süsteem rohkem arvamuste paljusust, mistõttu on ka erinevatel kodanikegruppidel rohkem valikuid, kellega samastuda ja keda valida.

Valimisreeglite ja põhimõtete olulise muutmisega on võimalik kõige hõlpsamini manipuleerida konkreetsete poliitiliste eesmärkide saavutamisel. Teisi poliitilise süsteemi komponente, nt valijate poliitilisi eelistusi, on oluliselt raskem muuta, kuna need on enamasti seotud kodanike jaoks püsivamate (nt sotsiaalse staatuse ja majandusliku olukorra) asjaoludega. Seetõttu tunneb vana maailma demokraatia hästi *gerrymanderlust*, mis on valimisringkondade ümberkujundamine viisil, mis mõjutab mandaatide jaotust ümberkujundaja ootustele vastavaks. See sai alguse Massachusettsi kuberner Elbridge Gerry'st, kes 1812.a. lõi häbematuks pikaks venivad ja looklevad valimisringkonnad, mis kujult meenutasid salamandrit

ja mida tema vastased hakkasid kutsuma „Gerry manderiks“. Taoliste manipuleerimiste eesmärk oli koondada kõik vastuhääled üksikutesse valimisringkondadesse ja säilitada ülejäänutes ümberkujundaja jaoks mõistlik häälte ülekaal.

Kui Eestis on kusagil viljeletud gerrymanderlust, siis on see toimunud ennekõike kolmel juhul:

- (1) Riigikogu valimistel Ida- ja Lääne-Virumaa valimisringkonna kokku-lahku jagamisel, et manipuleerida Keskerakonnale osaks saanud häälte ja mandaatide jaotusega;
- (2) KOV valimistel Tallinnas erinevate valimisringkondade kujundamisel, et nivelleerida Edgar Savisaare mõju kogu valimistulemustele; ja
- (3) Tartu linnas erinevate valimisringkondade kaotamisega, et suurendada Andrus Ansipi isiku mõju kogu valimistulemustele.

Ka Põlva vallas toimub hetkel gerrymanderlus – ühinemislepingus kavandatud ühe valimisringkonna idee hakkab süsteemselt viima elanikkonna arvule proportsionaalselt rohkem linnaelanikke volikogusse ja hakkab kinnistama kohalikul tasandil nn kahe-partei valitsemissüsteemi.

Kui 2013. aastal ühinesid Põlva linn ja Põlva vald, selgitati eelistust ühe valimisringkonna loomiseks põhiliselt kolme argumendiga:

- (1) Vastandatakse „piirkondlik egoism“ ühendvalla ühishuvidena, seega soovitakse kujundada uus volikogu, mis seab prioriteediks ennekõike keskuse huvid ja surub maha piirkondlikud;
- (2) „Piirkondliku egoismi“ maandamiseks on leitud muid sobivamaid meetodeid (nt nende kaasamine komisjonidesse ja teistesse tööorganitesse). See seisukoht on paraku kodanikega manipuleeriv;
- (3) Ühe valimisringkonnaga valimistel nähakse suuremaid eeliseid suurtel erakondadel, mitme valimisringkonnaga valimistel nähakse omakorda võimalusi ka valimisliitudel, seega kardetakse poliitilist killustumist ja volikogu töö paralüüsimist, mistõttu eelistatakse selgelt erakondi ja ühe ringkonnaga valimisi.

Põlva linna ja valla 2013.a ühinemise juures ei tohiks ära unustada ka seda, kes olid ühe ringkonnaga valimiste pooldajad – kõik neli suuremat erakonda ja see on olnud ennekõike vastusamm Põlva vallas varasemalt tegutsevatele tugevatele valimisliitudele. Kõigil neljal suuremal erakonnal on olnud lisaks veel seegi probleem, et ei suudetud Põlva linnas ja vallas samal ajal välja panna ühtlaselt tugevaid parteinimekirju. Kõikidel nendel erakondadel oli seega „võita“, kui said välja minna linna ja valla kandidaatide ühisenimekirjaga.

Mooste, Vastse-Kuuste, Laheda ja Ahja valla ühinemisel Põlva vallaga muutub olukord juba selliseks, et väljaspool Põlva linna haldusterritooriumit elab valdav enamus Põlva valla elanikest, kokku 8 948 elanikku, ehk 61,3%. Seetõttu on täiesti põhjendamatu, et see osa elanikkonnast ei saa endale proportsionaalset osa volikogu mandaatidest. Ettepaneku kohaselt läheks hetke elanike arvu arvestades 25 volikogu mandaadist 10 (40%) jagamisele Põlva linna valimisringkonnas, ja 15 (60%) maaomavalitsustes. Arvestada tuleb sedagi, et ühendamavalitsuse territoorium on 706 km², kus hajaasustusega piirkondades lasub elukorralduse eest vastutus just maapiirkondade esindajatel. Tänapäevaste tingimuste järgi on aga võimalik tekkida ka olukorral, kus kõik volinikud omavad üksnes Põlva linna sissekirjutust.

Elanike arv ning 2013.a KOV valimistel valimisõiguslike elanike ja hääletajate arv koos mandaatide arvestusega

	Elanike arv* 01.01.16 seisuga	Valimisõiguslike elanike arv	Hääletanute arv	Mandaatide arv elanike arvu järgi	Mandaatide arv valijate arvu järgi	Mandaatide arv hääletanute arvu järgi
Põlva linn	5 643	4724	2716	9.669	9.670	9.489
Põlva vald	4 063	3402	1956	6.961	6.963	6.832
Mooste vald	1 478	1197	632	2.532	2.450	2.208
Vastse-Kuuste vald	1 194	1026	680	2.046	2.100	2.376
Laheda vald	1 202	996	605	2.059	2.039	2.114
Ahja vald	1 011	869	567	1.732	1.779	1.981
KOKKU:	14 591	12214	7156	25.000	25.000	25.000
Mandaat	583.6	488.6	286.2			

Andmed: Vabariigi Valimiskomisjon 2013.

*Elanike arv on toodud tabelis Rahvastikuregistri andmetel 01.01.2016 seisuga.

Ettepaneku kohaselt leevenduvad ka teised probleemid, millest mõned saab siinkohal ka sõnastada:

- (1) Mitme valimisringkonnaga püsib suurem volikogu liikme territoriaalne-piirkondlik-kogukondlik vastutusprintsip oma valijate ees. Ka on selles poliitkampaniad kandideerijatele odavamad. Samuti võimaldab see valimisliitudel saada siiski oma esindatus volikogusse, millega on võimalik kaasata kogukonna juhtimisse sh inimesi, kes ei soovi ennast erakonnapoliitiliselt määratleda;
- (2) Väheneb peibutuspartluse võimalus, nn vallavanema otsevalimine saab toimuda sellisel juhul ainult ühes valimisringkonnas ja sama isiku mõju ei laieneks otseselt teise valimisringkonda, kohalikule demokraatialle on see üksnes hea;
- (3) See oleks ühtlasi üks vastusamm KOV liigsele politiseerumisele ja poliitilise võimu kontsentreerumisele. Erakondadele pakub iga omavalitsus rahalist baasi ja võimalusi premeerida parteisõdureid avalike ametikohtadega. See surve ajas ainult suureneb, ja seda enam, mida rohkem omavalitsusi Eestis liidetakse.

Liituvad omavalitsused on otsustanud panustada oma tõmbekeskusena juba Põlvale. See on väljaspool kahtlust. Ülesandepüstitus peaks olema nüüd selles, kuidas viia kogukondlik demokraatlik otsustusmehhanism seadusandlikul (vallavolikogu) tasandil kokku tänapäevase erialaselt spetsialiseerunud tööjaotusel põhineva valitsemisega täidesaatval (vallavalitsuse) tasandil. Maaomavalitsuste elanike huvidega mitteametistamisel või nendega manipuleerimisel neid eesmärke paraku ei saavuta.

Lugupidamisega,

Alar Oppar

Maakoha aadress Põlvamaal: Peri küla, Põlva vald, 63218

e-post: alar.oppar@gmail.com

tel. +372 53498188

Ühinege

Ahja valla, Laheda valla, Mooste valla, Põlva valla ja Vastse–Kuuste valla ühinemislepingu muutmiseks avaliku toetuse kogumise kampaaniaga!

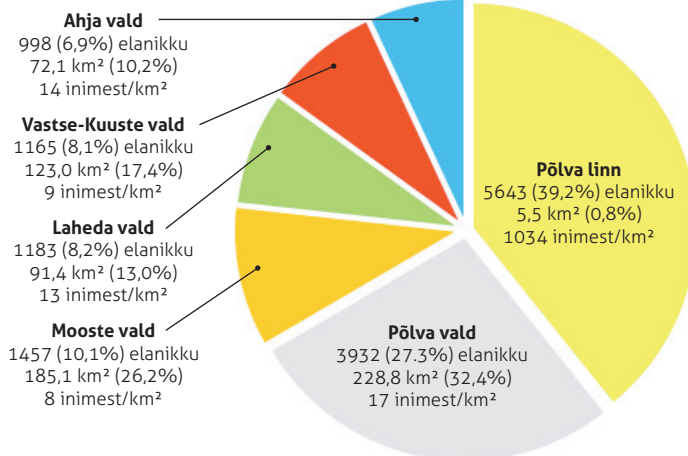
Ühinemislepingu järgne Põlva vald:

23–mandaadiline volikogu ja üks valimisringkond

Ahja, Laheda, Mooste, Vastse–Kuuste ja Põlva valdade ühinemislepingu jõustumisel tekib alates oktoobrist 2017. a 706 ruutkilomeetril uus Põlva vald, milles elab kokku 14378 inimest (Statistikaamet, seisuga 01.01.2016).

Ühinemislepingu kohaselt saab Põlva valla uueks juhtimisorganiks 23–mandaadiline volikogu, mis valitakse ühes valimisringkonnas. Omavalitsuse juhtimine (volikogu) ja valitsemine (vallavalitsus) koondatakse Põlvasse, endistesse vallakeskustesse jäetakse ilma iseseisva pädevuseta teenuskeskused.

See toob kaasa ebamõistliku kogukonna võimu kontsentreerumise ja vallasisese kiire ääremaastumise ohud.

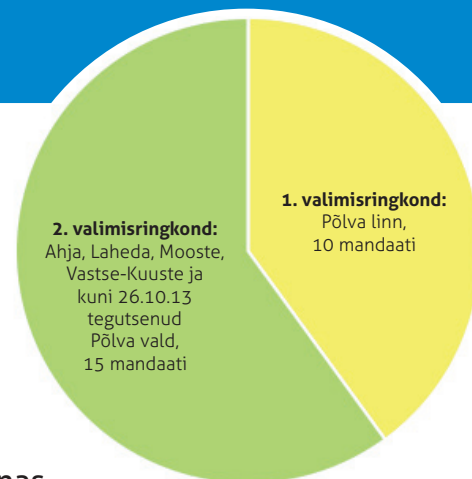
Ettepaneku järgne Põlva vald:

25–mandaadiline volikogu ja kaks valimisringkonda

Teeme ettepaneku, et 1.–5. detsembrini Ahja, Laheda, Mooste, Põlva ja Vastse–Kuuste valdades toimuvale ühinemislepinguga seotud rahvaküsitlusele lisataks kohalike elanike tahte väljaselgitamiseks järgmine kaheosaline küsimus:

Kas ühinemisjärgse Põlva valla volikogu suurus peaks olema:

- 23–liikmeline ja see tuleks valida ühes valimisringkonnas?
- 25–liikmeline ja see tuleks valida kahes valimisringkonnas, millest üks valimisringkond moodustatakse Põlva linna haldusterritooriumil ja teine valimisringkond ühiselt Laheda, Mooste, Ahja, Vastse–Kuuste ja kuni 26.10.2013. a tegutsenud Põlva valla haldusterritooriumitel?

Kui Te nõustute käesoleva ettepanekuga ja soovite tekkinud olukorda muuta ilma ühinemisprotsessi tervikuna ohtu seadmata, siis palun lisage sellele oma ees- ja perekonnanimi ning kontaktid, allkirjastage ja saatke see posti teel **hiljemalt 23. novembriks 2016** oma elukohajärgsele omavalitsusele.

- Põlva Vallavalitsus, Kesk 15, Põlva vald, 63308
- Ahja Vallavalitsus, Illimari 6, Ahja vald, 63710
- Laheda Vallavalitsus, Tilsi küla, Laheda vald, 63012
- Mooste vallavalitsus, Sässaare küla, Mooste vald, 64612
- Vastse–Kuuste Vallavalitsus, Vastse–Kuuste alevik, 63601 Vastse–Kuuste vald

Ettepaneku esitaja ees- ja perekonnanimi: _____

Kontakt (tel, e-post): _____

Allkiri: _____

Address: _____

Kuupäev: _____

Teil on võimalus esitada käesolev ettepanek ka digitaalselt allkirjastatuna e-postile info@polva.ee. Ettepaneku digitaalse versiooni leiate **Vabaarakonna koduleheküljelt** (www.vabaarakond.ee).

Küsimuste korral palun kirjutage kati.kongo@vabaarakond.ee.

Volikogu suurus

Kui Põlva linn ja vald 26. oktoobril 2013. a ühinesid, moodustati 10200 elanikuga ühendomavalitsuses 23-mandaadiline volikogu. Täna on viiel liitaval omavalitsusel kokku 63 volinikku. Maakonnakeskustest on haldusreformi tagajärjel tekkimas 25-liikmeline Haapsalu valla ning 27-liikmelised Rapla, Jõgeva ja Valga valla volikogud. Kuue omavalitsuse ühinemisel tekkiva 9100 elanikuga Räpina valla volikogus saab olema 23 volinikku. Sellest tulenevalt peame me ka uues Põlva vallas mõistlikuks vähemalt 25-mandaadilist volikogu suurus. Iga mandaat, ja seega ka volinik, hakkab esindama ca 600 elanikku.

Vallasise ääremaastumise ohtudest

Põhjendame Põlva vallas kahe valimisringkonna loomise vajadust ennekõike kiire vallasise ääremaastumise ohtudega. Põlva linnal, kus rahvastikutihedus on 1034 inimest/km² ja milles elab 40% uue valla elanikest, on ka õigustatud alus nõuda üksnes 40% mandaatidest. Liituvad maavallad koos 2013. aastani tegutsenud Põlva vallaga on aga valdavalt hajaasustusega piirkonnad, kus rahvastikutiheduseks on üksnes 8–17 inimest/km². Nendes piirkondades on ka avalike teenuste kättesaadavus hoopis keerulisem ja kallim, kui Põlva keskuses. Kuigi nendes piirkondades elab kokku rohkem kui 60% loodava valla elanikest, valitseb ühe valimisringkonna puhul põhjendatud oht, et enamasti maapiirkondi ei pruugi uude volikogusse üldse oma esindajat saada.

Kahe valimisringkonna loomine annaks maainimestele territoriaalse esindatuse printsiibi kaudu õigusliku garantii, et neile kuuluks ka uues Põlva valla volikogus 60% mandaatidest.

Kohaliku elukorralduse sundpolitiseerimise ohtudest

Elanikud ei tohiks unustada fakti, et Reformi- ja Keskerakonna valitsusk koalitsioon on nii 2002. kui ka 2005. aastal keelustanud kohalike valimisliitude osalemise KOV valimistel. Kuigi need seadused hiljem Riigikohtu poolt tühistati, toimus see ometi nende erakondade Põlvamaa poliitikute vaikival heakskiidul, kes täna korraldavad ka omavalitsuste ühinemist. Sundpolitiseerimine ei näe aga kohaliku omavalitsuse juhtimisel enam kohta vabadel ja sõltumatutel kodanikel ning nende valimisliitudel. Avalikel konkurssidel ei määrata ametisse mitte parimaid, vaid juhterakondadele lojaalseid. Sel on laiemalt ebaterve mõju kogukonna sotsiaalsetele ja töövõtja-tööandja suhetele.

Teine probleem on erakondade rahastamine riigieelarvest 5,4 mln euroga aastas. Erakonnad teevad seega ka KOV valimistel massiivset reklaamkampaniat maksumaksja vahenditega. Poliitiliselt määratlemata, ehk sõltumatu val-

lakodanik, kes soovib samuti osaleda aktiivselt kohalikus elus kas mõne valimisliidu kaudu, või ka üksikkandidaadina, peab enesetutvustuse valijateni viima aga seda ise finantseerides. Ühe valimisringkonna puhul peaks nt maapiirkondadest pärit kandidaat ennast nähtavaks tegema niisiis ka Põlva linnakodanikele, mis teeb maainimesele kandideerimise kulud kordades kallimaks. Sama probleem tekib tegelikult ka sõltumatutel linnakodanikel.

Kolmas probleem on seotud tänase valitsusk koalitsiooni otsusega, millega seadustati Riigikogu liikme õigus olla sama ajal ka kohaliku omavalitsuse volikogu liige. Kodanik tunneb seda nähtust kui peibutuspartlust, kus kohalikel elanikel tuleb nüüd rinda pista tuntud parlamendiliikmetega, kelledest valdav enamus ei kavatsengi hiljem volikogu töö juurde naasta. Õiguslikuks probleemiks on siin aga võimalik huvide konflikt.

Ka valimisringkondadega mängimine annab erakondadele võimaluse populaarsete isikute kaudu oma mandaatide arvu uues volikogus oluliselt suurendada. Kõige markantsem näide toimus 2002. aastal Tartu linna 49-mandaadilise volikogu valimistel, kui senised neli võrdse suurusega valimisringkonda kaotati, ja selle asemele moodustati üks. Selle tulemusena viis populaarne Tartu linnapea Andrus Ansip endaga volikogusse kaasa veel 22 isikut. Tallinnas on sama nähtust üritatud Edgar Savisaare puhul aga, vastupidiselt, takistada, mistõttu on seal endiselt 8 valimisringkonda. Põlva kohalikus elus võivad valimised sellega taanduda üksnes populaarseima vallavanema otsevalimisteks, kus reaalsed probleemid jäetaksegi unarusse.

Kahe valimisringkonna loomine aitab kindlasti vähendada sundpolitiseerimise survet. See jätab siiski ka kodanikele, kes ei soovi ennast siduda ühegi konkreetse erakonnaga, kohalikus elus valimisliitude kaudu osalemise võimaluse. Seda enam, et territoriaalselt ca 3,5 korda suurema omavalitsuse loomisega pannakse tõsiselt proovile valimisliitude organiseerumise võime maksumaksja poolt finantseeritud erakonnakontorite kõrval.

Meie esimene eelistus oleks mõistagi, et liituvate omavalitsuste volikogud märkaks juba ise vajadust sätestada 25-mandaadiline volikogu, mis valitaks kahes valimisringkonnas, et vähendada rahvaküsitlusel ühinemislepingu tagasilükkamise riski. Elanike aktiivne ühinemine käesoleva kampaaniaga ja ettepanekule hilisem toetus rahvaküsitlusel kannavad aga sama eesmärki.

Käesoleva ettepaneku on koostanud Vabaerakonna Põlva piirkonna liikmed ning trükise valmistamise ja otsepostituse kulusid on finantseerinud Vabaerakonna Kagu-Eesti piirkond. Ühtlasi teatab Vabaerakond, et ei kandideeri eelseisvatel Põlva valla volikogu valimistel, küll aga astume edaspidigi välja avatud ja ausa poliitilise konkurentsi ning kohaliku demokraatia kaitseks.

Eesti Vabaerakonna Põlva piirkond

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 32 lg 1 alusel on vähemalt ühel protsendil hääleõiguslikel elanikel õigus teha kohaliku elu küsimustes valla- või linnavolikogu või -valitsuse õigusaktide vastuvõtmiseks, muutmiseks või kehtetuks tunnistamiseks algatusi, mida on volikogul kohustus ka sisuliselt menetleda. Seega, et see ettepanek jõuaks volikogudes menetlusse, soovime me kampaania käigus koguda minimaalselt järgmine hulk toetajaid: Ahja vallas — 9, Laheda vallas — 10, Vastse-Kuuste vallas — 11, Mooste vallas — 12, ja Põlva vallas — 82. Tõestame, et volikogud ei ole arvestanud rahva tahtega!

Vabaerakond

www.vabaerakond.ee